

**FRIVILLIGHET
NORGE**

Oslo 11. desember 2018

Til

Byråd for kultur, idrett og frivillighet, Rina Mariann Hansen
Byråd for eldre, helse og arbeid, Tone Tellevik Dahl

Kopi

Kommuneadvokaten i Oslo

Oppfølging av tidligere henvendelse vedrørende drift av Vinderen seniorsenter i regi av Nasjonalforeningen for folkehelsen og bruk av anskaffelsesregelverket overfor frivillige organisasjoner.

Frivillighet Norge er et interessepolitisk samarbeidsorgan for frivillige organisasjoner i Norge med omlag 300 medlemsorganisasjoner. En del av disse driver ulike ikke-kommersielle helse-omsorgs og- velferdstilbud.

Vi takker for brev fra kommuneadvokaten v/ Monica Helland, datert 7. november 2018, sendt per mail til oss 6. desember 2018.

Innledning

Vi er kjent med at Bydelsutvalget (BU) i bydel Vestre Aker har fattet vedtak om å forlenge avtale om driftstilskudd med Nasjonalforeningen for folkehelsens fylkeslag i Oslo (NFFO), om drift av Vinderen Seniorsenter «inntil alle relevante saksopplysninger er fremlagt og saken på nytt er behandlet i bydelsutvalget». Vi forstår det slik at brevet vi nå har mottatt fra Kommuneadvokaten ble sendt bydel Vestre Aker 7. november.

Frivillig engasjement skaper merverdier

Norge har lang tradisjon for at frivillige, ideelle foreninger på helse- og velferdsfeltet ivaretar samfunnsansvar ved å være innovative, ved å intervenere med tiltak der andre ikke ser behovet, og gjennom en sterk frivillig medvirkningsfaktor. Se rapporten *Ideelle organisasjoners særtrekk og merverdi på helse- og omsorgsfeltet* fra Institutt for samfunnsforskning 2015.

https://www.samfunnsforskning.no/sivilsamfunn/publikasjoner/hovedfunn/a4_folder_hovedfunn_ideelle_organisasjoner_v6_netutgave.pdf Rapporten dokumenterer hvordan frivillige, ideelle foreninger representerer en rekke særtrekk og merverdier som sikrer at brukere av helse- og velferdstilbudet får et tilbud som skiller seg fra offentlige og kommersielle aktører. Merverdiene, og de frivillige, ideelle foreningers faglige og etiske tilnærming, springer ut av et verdisyn og som også må regnes inn som kvalitetsmessig og kostnadsmessig effektivt, både på kort og lang sikt. Under har vi trukket frem noen relevante eksempler .

Frivillige og ideelle foreninger:

- Tilbyr et helhetlig perspektiv i arbeidsmetode og driftskonsept som blant annet involverer mange frivillig i og utenfor foreningen. Dette er eksempler på en type særlig egenskap som gjør frivillige, ideelle foreninger bedre egnet til å mobilisere nærmiljøet i driften.
- Har en lokal forankring med høy tillit i lokalmiljøet som er bygd opp over mange år. De har lang erfaring som samarbeidspartner for det offentlige, nær kontakt med egne medlemmer, bydelens innbyggere, og kompetanse på lokale forhold. Dette er kvaliteter som er særlig viktige i realiseringen av sosiale formål.
- Er et kritisk talerør i samfunnsdebatten for brukergrupper som er knyttet til sine tiltak. Hverken kommersielle eller offentlige instanser kan på noen måte fylle den uavhengige posisjonen som frivillige og ideelle aktører har som kritisk røst. Dette bidrar til at sårbare stemmer blir hørt og at tilbudet til disse blir kvalitativt bedre, uavhengig av tiltaket de tilbyr.
- Har en driftsform der alle midler brukes på formålet. Ved et eventuelt overskudd bindes kapitalen og re-investeres i virksomheten eller i organisasjonens ideelle formål. Dette er kostnadmessig effektivt ved at all økonomi knyttes opp til innsats rettet mot brukerne og ikke til private eieres krav om profitt. Det regnes også som kvalitetsmessig effektivt at et eventuelt overskudd pløyes inn i institusjonen, eller brukes på formålet, når målet er å styrke den faglig eller materielt, til beste for brukerne.
- Har som en viktig del av sin driftsform fokus på brukarmedvirkning . Brukere som ønsker det, kan delta i virksomheten som frivillig. Et eksempel er der brukeren går fra å være en som mottar tilbud og støtte på seniorsenteret, til selv å bli en ressurs for andre, hvilket er både helsemessig, kvalitetsmessig og kostnadmessig svært effektivt.
Er innovative. Frivillige og ideelle foreninger har lange tradisjoner for å være pionerer på velferdssfeltet. I en historisk kontekst har de identifisert udekkede behov og utviklet institusjoner og tilbud rettet inn mot bestemt formål og målgrupper. Dette har vært mulig på grunn av den nære kontakten med brukergrupper, deres verdisyn og fokus på menneskeverd knyttet til et formål – ikke på grunn av fokus på økonomisk fortjeneste eller behovet for å konkurrere med det offentlige.

Kommentarer til kommuneadvokatens redegjørelse

I Kommuneadvokatens svar til Frivillighet Norge i brev datert 7. november 2018 kommer det frem at man ønsker å oppklare kommunens standpunkt og bringe klarhet i hva Kommuneadvokaten har uttalt seg om. Kommuneadvokaten skriver på side 8 i punkt 5.5 til slutt at *Adgangen til å tildele tilskudd direkte til Nasjonalforeningen kan, som nevnt over, vurderes nærmere. Jeg oppfatter imidlertid bystyrets beslutning om anskaffelse som bindende for bydelen, og en slik løsning virker lite aktuell i dagens situasjon.* Kommuneadvokaten påpeker her at bystyret i 2005 vedtok at bydelene skal bruke et bestemt avtaleformular knyttet til driftsavtalene for seniorsentrene, et formular som er utformet slik at den blir vurdert til å komme under anskaffelsesregelverket. Dermed må Kommuneadvokaten konkludere med at bydelene i realiteten ikke har noe handlingsrom i saken, annet enn å følge gjeldende bystyrevedtaket.

For Frivillighet Norge er dette en ny opplysning i saken.

Oppsummering

Frivillighet Norge mener vedtaket fra bystyret fra 2005 gjør det utfordrende å legge til rette for at de frivillige organisasjonene i Oslo kan inngå et samarbeid med kommunen for å løse viktige samfunnsoppgaver i fremtiden. Etter 2005 har vi fått et nytt anskaffelsesregelverk der Næringskomiteen under Stortingsbehandlingen har gitt særlige føringer som gjelder ideelle aktører. Flertallet peker blant annet på samarbeidsmodeller som benyttes i EU, og mener disse også skal tas i aktiv bruk i Norge, i tillegg til anbudskonkurranser. Et eksempel er ideelt/offentlig samarbeid/partnerskap basert på offentlige tilskudd til helse- og sosialtjenester av allmenn betydning. Flertallet peker på at dette er i tråd med målsettingen om en sterk sivilsektor i tiden som kommer. <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2015-2016/inns-201516-358/?lvl=0>

Ut i fra det kjennskapet vi har til Byrådets frivillighetspolitikk oppfatter vi at Byrådet er svært opptatt av at frivillige organisasjoner skal kunne bidra til å løse oppgaver som kommunen ikke kan løse på egenhånd og at kommunen skal styrke samhandlingen mellom kommunal og frivillig sektor.

Dette er viktige perspektiver som Frivillighet Norge deler. Vi anbefaler derfor byråd for kultur, idrett og frivillighet og byråd for eldre, helse og arbeid, å vurdere å forberede en ny sak til bystyret slik at det kan gjøres et vedtak som er mer i takt med det nye regelverket. Det kan bidra til at kommunen kan legge til rette for å inngå samarbeidsrelasjoner med frivillige foreninger om å løse samfunnsutfordringer gjennom egne tilskuddsordninger.

Frivillighet Norge har vært en sentral innspillpartner for regjeringen i spørsmål vedrørende frivillige og ideelle foreningers samarbeidsrelasjoner med det offentlige i lys av det nye anskaffelsesregelverket. Frivillighet Norge ser på Oslo kommunes byråd som en viktig aktør på dette feltet. På bakgrunn av dette ber vi om et snarlig møte med byråd for kultur, idrett og frivillighet og byråd for eldre, helse og arbeid for å utveksle informasjon om status i saken.

Vennlig hilsen

Stian Slotterøy Johnsen
Generalsekretær

Bjørn Lindstad
Politisk seniorrådgiver